

CERVICAL SCREENING

Kurdish (Sorani)

The Facts

كوردی

تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی

راستییه کان

تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی چییه؟

- تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی تاقیکردنه وهیه ک بۆ ناسینی نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی نیه . تاقیکردنه وهیه که بۆ هه لسه نگانندی ناستی ته ندروستی میتکه ، که له ژیره وهی بنزگ هه لکه وتوه (زور جار پینی دهگوتریت ملی بنزگ).
- ئە نجامی ئە م تاقیکردنه وهیه بۆ زۆریه ی ژنان نه وه نیشان دهدات که هه موو شتیك ناساییه .
- به لام بۆ یه ک له سه ر 10 ژن، تاقیکردنه وهیه که چه ند گۆرانکارییه ک له وردیله کانی له ش پیشان دهدات که له وانه یه به هوی چه ند شتیکه وه هاتبه ناراه .
- زۆریه ی ئە م گۆرانکاریانه نابنه هوی تووش بوون به نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی ژن.

بۆچی پنیویسته تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی ئە نجام بدهم؟

زور جار دهگریت پنیس به تووش بوون به نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی بگریت. نیشانه کانی نه خوشی له وانه یه له هوناهه کانی سه ره تاییدا خویان بنوینن و هه ر بویه ش دهگریت پنیس پنی بگریت ته نانه ت به ر له وهی دهستی پیکردبیت.

هه موو سانیك نزیکه ی 900 ژن به هوی نه خوشی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی له بریتانیا دهمرن. به لام زۆریه ی ئە وانه ی تووشی ئە م نه خوشییه ده بن تاقیکردنه وهیان به شیوه یه کی ریکوپیک ئە نجام نه داوه . ئاماده نه بوون له تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی یه کیکه له گه وره ترینی نه و مه ترسیانه ی که وا دهبیته هوی تووش بوون به نه خوشیی شیرپه نجه ی ئە ندامی زاوژی.

زانایانی پسپۆر له بواری لیکۆلینه وه دهرباره ی نه خوشی شیرپه نجه مه زنده ده که ن که له سایه ی تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژیدا هه موو سانیك نزیکه ی 4،500 که س له مردن رزگاریان ده بیت.

ئایا پنیویسته هه موو ژنیک تاقیکردنه وهی ئە ندامی زاوژی ئە نجام بدات؟

ئیمه ئە م تاقیکردنه وهیه پنیسکه ش به هه موو ژنانی ته مه ن نیوان 25 و 64 سال ده که یه به لام نه خوشیی شیرپه نجه زیاتر له ناو ئە م که سانه دا باوه :

- ئە گه ر جگه ره بکیشیت؛
- سه ره تا له ته مه نیکی که مدا سیکست کردبیت؛
- له گه ل چه ندین که سدا سیکست کردبیت یا خود له گه ل که سیکدا سیکست کردبیت که له گه ل چه ند که سی تردا سیکسی کردوه؛
- دهرمانیک وهریگریت که پاراستنی له ش له ناو به ریت (بۆ وینه ، له پاش ته ورمه کردنی ئە ندامیکی له ش).

ئه گه ر تاقیکردنه وهی مۆنۆپۆرت ئە نجام داوه ، هیشتا پنیویسته تاقیکردنه وهیه ک ئە نجام بدهیت بۆ ئە وهی بزانیته که میتکه ت ته ندروسته . ئە گه ر یه کیك له مانه ت ئە نجام داوه پرس به دکتوره که ت بکه :

- نه شته رگه ریبه کی ئە ندامی زاوژیت ئە نجام داوه ؛
- ته مه نت له 65 سال زیاتره ؛
- هه رگیز له گه ل پیاویکدا سیکست نه کردوه ؛ یان
- به ته واوی لیت رون نیه که ئایا پنیویسته تاقیکردنه وه ئە نجام بدهیت یان نا.

Cancer Screening Programmes

پرۆگرامى NHS بۇ تاقىکردنه وهى ئه ندامى زاووزى چيه؟

ئەم پرۆگرامە ئەو مەسۇگەر دەكات ئەگەر تەمەنت لە نیوان 25 سال و 64 سال دابیت، ئەوا بە شىوہ یە کی ئۆتوماتیکى بۇ ئەنجامدانى تاقىکردنه وه یەك بانگ دەگریت. ئیمە ناوی تۆ لە تۆمارى دکتورى خۆت وەر دەگرین. هەر بۆیە ش گرنگە که دکتۆرە که تەمەمیشە ناو و ناویشانى تەواوی تۆی هە بیت.

لە پاش ئەنجامدانى یە که م تاقىکردنه وهى ئه ندامى زاووزى، لە نیوان تەمەنى 25 و 49 سالییدا هەموو سالی جارنیک داوہەتنامە یەك وەر دەگریت. لە نیوان تەمەنى 50 و 64 سالییدا هەموو پینچ سال جارنیک بانگهێشتن دەگریت.

كى تاقىکردنه وه که م به رپوه دەبات؟

دکتۆر یان برینپینچنیک تاقىکردنه وه که تەمەمیشە رپوه دەبات. ئەگەر دەتە ویت دکتۆر یان برینپینچنیکى ژن تاقىکردنه وه که تەمەمیشە ئەنجام دەبات، یاخود دەتە ویت که سیکت لە گەل بیت، تکایە لە کاتى دیارىکردنى کاتى چاوپیکە و تندا ئەمە داوا بکە.

ئایا پنیوستانە جلکە کانم لە بەرخۆم دابکە نەم؟

ئیمە داوات لیدە که یەن جلکە کانم لە ناو قەد بەر ژیرە وه لە بەر خۆت دابکە نیت، بەلام ئەگەر تە نوورە (دامەن) تەمەمیشە رپوه دەبات ئەوا پنیوستانە ناکات لە بەر خۆتى داگە نیت.

لە کاتى ئەنجامدانى تاقىکردنه وهى ئه ندامى زاووزیدا چى روو دەدات؟

دکتۆر یان برینپینچنیک داوات لیدە کات لە سەر قەرەوینە یە کی بچووک دریز بیت. ناوبراو داواتر زۆر بە ئەسپایی نامرازنیک بە ناوی سپیکولوم دەخەنە ناو ئەندامى زاووزیت بۇ ئەو هەم بەر یە کی جیا بکەنە وه.

داواتر بە نامرازنیکى بچووک که وه کو چه مچە یان فر چه یە کی بچووک دە چیت چەند وردیلە یە کی لە ش لە میتکە وەر دەگرن. لە پاش ئەو ئەم وردیلانە دەخەنە سەر سینییەك یان شووشە یە کی بچووک که ماکیکی ئاوە کی تاییە تی تیدایە، و وردیلە کان دەنیرن بۇ ئەو هەم لێر میکروسکۆپ سەر بگرین. تاقىکردنه وه که تەنیا چەند دەقیقە یەك دەخایە نیت.

ئایا ئازارى هە یە؟

لە وانه یە هەست بە ئازار یان شتیکی ناخۆشى که م بکەیت. هەول بەدە پشوو بەدیت، بە ئەسپایی هەناسە یە قوول هەلکیشە چونکە ئەگەر لە شى خۆت گرژ بکەیت تاقىکردنه وه که لە وانه یە ئازارى زیاتر بیت. ئەگەر تاقىکردنه وه که ئازارى هەست بە جى دکتۆرە که تە ئاگادار بکە بۇ ئەو هەم ئیش و ئازارە که که م بکەنە وه.

ئایا هیج شتیک هە یە که پنیوستانە بەر لە تاقىکردنه وه که ئەنجامى بەم؟

لە کاتى بى نويزى (عاده بوون) تە دا ناتوانى تاقىکردنه وه ئەنجام بەدیت که واته بەر یان لە پاش کاتى بى نويزیت کاتیکى چاوپیکە و تەن دیارى بکە. باشترین کات ناوہ راستى سایکلى مانگانە تە.

ئایا دەتوانم پنیشت تاقىکردنه وه که سیکس بکەم؟

ئەگەر لە کاتى سیکس کردندا سپیر میسید، هۆیە کی پنیشتن لە دووگیان بوون یان مەلجە میکی تاییە تە بە کار دینی، ئەوا نابیت بەر لە 24 سەعات پنیشت تاقىکردنه وه که ئەمانە بە کار بینی چونکە لە وانه یە ماکی کیمیاییان تیدابیت و کاردانە وه یان لە سەر تاقىکردنه وه که هە بیت.

ئەنجامى تاقىکردنه وه کانم که ی وەر دەگرمە وه؟

کاتیک تاقىکردنه وه که ئەنجام دەدیت، دکتۆر یان برینپینچە که لە چۆنیە تی و شوین و کاتى وەرگرتنى ئەنجامى تاقىکردنه وه که تە ئاگادار تە کات. لە وه دنیایە بەر لە وهى لە یە که ی تاقىکردنه وه دەردە چیت ئەم زانیاریانە وەر دەگریت.

تاقىکردنه وهى ئه ندامى زاووزى تاج رادە یە ک جینی بر واپیکردن و متمانه یە؟

ناسینە وهى خیرا و چارەسەر کردن دەتوانى پنیشت بە 75٪ شیری نچە پەرەنەستینە کان بگریت، بەلام وه کو هەموو تاقىکردنه وه یە کی تر بە تەواوتى بى عەیب و ئیراد نیە. ئەم تاقىکردنه وه یە لە وانه یە هەموو جارنیک ئەم وردیلانە بخاتە روو که دەبنە هۆى ئەخۆشى شیربە نچە.

Cancer Screening Programmes

وردیله نائاساییه کانی ئە ندامی زاوژیت له وانه یه له بهر ئە م هویانه وه نه بیترین:

- جار جار له وانه یه جیاوازییه کی ئە وتۆیان له گە ل وردیله ئاساییه کان نه بیت،
- له وانه یه ژماره یه کی زور که م وردیله ی نائاسایی به چاو ببنرین؛ یان
- ئە و که سه ی و سه یی وردیله کانت ده کات له وانه یه نه خوشییه که نه بینیت (ئە مە جار جار روو دەدات و کاری به راده ی ئە زموونی دکتۆر یان برینییچە که نیه).

له وانه یه یه ک له سه ر 10 تاقیکردنه وه دووباره ئە نجام بدریته وه چونکه :

- له وانه یه ته شه نه کردنیکت هه بیت که پنیوستی به چاره سه ر کردن هه بیت پیش ئە وه ی تاقیکردنه وه یه کی گونجاو ئە نجام بدریت؛
- وردیله کانی میتکه له وانه یه به هوی خوین یان تراوی ناوله ش داپۆشراين؛
- له یه که م تاقیکردنه وه دا له وانه یه ژماره ی وردیله کانی وه رگراو ئە وه نده نه بووبیت که هه لسه نگانندیکی راست و دروست بدن به دهسته وه؛
- نمونه ی له شت له وانه یه به شیوه یه کی گونجاو و ریکوپیک ئاماده کرابیت؛ یان
- سلایده که له وانه یه شکابووینت.

ئە گەر هه ر جۆره نیشانه یه کی نائاساییت لی به دهر که وت،
بۆ وینه له پاش سینکس یان له نیوان دوو کاتی بی نوێژیدا خوینت له بهر بچیت،
ئە وا پنیوسته چاوت به دکتۆری خۆت بکه ویت.

واتای ئە وه چیه که بانگ دهکریمه وه؟

ته نیا له حاله تی زور دهگمه ندا بانگ کردنه وه به و واتایه یه که نه خوشی شیرپه نجه ت هه یه . له وانه شه ته نیا به و واتایه بیت که نمونه ی وه رگراو له ناو له شت به روونی دیار نیه و پنیوسته جاریکی تر تاقیکردنه وه که ئە نجام بهدیت. ئە مە پنی دهگوتریت تاقیکردنه وه یه ک که جیی ره زامه ندی نه بیت .

له لایه کی تره وه ئە نجامی تاقیکردنه وه که ت ده توانی پیشان بدات که هه ندیک گۆرانکاری بچوو که له وردیله کانی میتکه هاتوونه ته ئاراهه . ئە گەر گۆرانایی زور نائاسایی (وه کو دیسکاریۆسیس) به ر چاو بکه ون، تۆ تووشی ئە و شته ده بیت که پنی دهگوتریت ئە نجامیکی نائاسایی . ئە مە نه خوشی شیرپه نجه نیه . به لام جار جار له پاش توێژینه وه یه کی زیاتر له سه ر ئە نجامیکی نائاسایی، نه خوشی شیرپه نجه خوی ده نوینی. بۆ وه رگرتنی زانیاری زیاتر سه باره ت به واتای ئە نجامی نائاسایی، ده توانی نامیلکه ی ئیمه سه باره ت به پروگرامی تاقیکردنه وه ی نه خوشی شیرپه نجه به ناوی واتای ئە نجامه نائاساییه کانت چیه .

ئایا دهکرت هیج شتیک ده رباره ی گۆرانکارییه نائاساییه کانه وه بکرت؟

به لی. دکتۆر یان برینییچە که ت ئە و شتانه ت بۆ روون ده که نه وه که پنیوسته ئە نجام بدرین. ئە وان له وانه یه داوات لی بکه ن جاریکی تر سه ر یان لی بهدیته وه بۆ ئە وه ی تاقیکردنه وه یه کی زیاتر ئە نجام بهدیت چونکه وردیله نائاساییه کان له وانه یه خو به خۆ بگه رینه وه سه ر باری ئاسایی خو یان.

به لام ئە وان له وانه یه داوات لی بکه ن بچیته نه خوشخانه بۆ ئە وه ی توێژینه وه یه کی زیاتر به ناوی کۆلیۆسپۆکی ئە نجام بهدیت.

بۆ وه رگرتنی زانیاری زیاتر سه باره ت به کۆلیۆسکۆپی، ده توانی نامیلکه ی ئیمه سه باره ت به پروگرامی تاقیکردنه وه ی نه خوشی شیرپه نجه به ناوی تاقیکردنه وه ی کۆلیۆسکۆپی بخوینیه وه .

ئە گەر پنیوست به چاره سه ر کردن هه بیت، ئە مە پرۆسه یه کی بچوو که که زور جار له عیاده یه کی ئاسایی ئە نجام دهدریت. ئە مە ش به و واتایه یه که پنیوست ناکات شه و له عیاده بمینیته وه .

ئايا تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى پىش به نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى ده گرىت؟

باشترين ريگا بو پىشگرتن له نه خوشى شىرپه نجه برىتپيه له ئه نجامدانى تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى به شيوه يه كى رىكوپىنك چونكه هه موو گورآنكارييه ك له قوناغه كانى سه ره تاييدا پيشان ديدات. ناسينه وهى خيرا و چاره سه ركردن ده توانى له 75% ي حاله ته كاندا پيش به په ره سه ندى نه خوشى شىرپه نجه بگرىت.

دواى ئه وهى سه پرى ورديله ي ئه ندامى زاوژىم گرا چى به سه ر دىت؟

ئه و تاقىگه يه ي و سه پرى ورديله كانى ناو له شت ده كات به لانى كه م بو ماوه ي 10 سال رايان ده گرىت. ئه وان ئه وسا ده توانن تازه ترين ئه نجامى تاقىكردنه وهت له گه ل ئه وانه ي و پىشار ئه نجامت داوون به راود بكن. ئه مه ش بو ئه وهى له وه دنيايىين كه هه موو ئه و چاره سه ريانه وهرده گرىت كه له وانه يه پىويستىت پىيان هه بىت. ئه وان له وانه يه چاو به سه ر هه موو توماره كانى تاقىكردنه وه كان بگرىنه وه ئه مه ش وه كو به شىك له ئاواتى ئىمه بو پىشكه شكردنى خزمه تگوزارييه كى هه ره باش و به رز كردنى ئاستى زانست و ئه زموونى ستافى پسپور. ئه مه ش به و واتايه يه كه ئه و ستافه ي و له به شىكى ترى خزمه تگوزارى ته ندروستى كار ده كه ن پىويستيان به وه هه يه چاويان به توماره كانى تو بكه وىت.

كاتىك هه لسه نگاندىك پيشان ديدات كه و پىويست بو به شيوه يه كى تر ئاگاندارىت لى بگرايه ، ئىمه پىوه ندىت پىوه ده كه ين. ئىمه زانباريه كى زياتر سه باره ت به هه لسه نگاندى كه يسه كه ت پى دده ين به مه رچىك ئه گه ر خوت بته وىت. بو وهرگرتنى زانبارى زياتر سه باره ت به و تومارانه ي له لاي خومان رايان ده گرىن، ده توانى به م ژماره يه **0845 4647** پىوه ندى به **NHS Direct** وه بكه يت.

كورتى باس

بو ئه وهى يارمه تىت بده ين برىار بده يت كه ئايا بو تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى بچىت يان نه چىت، ئىمه له خواره وه لايه نه به سووده كان و ئاسته نكه كانى تاقىكردنه وهى نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژىت بو شى ده كه ينه وه:

- تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى ئاستى مه ترسى تووش بوون به نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى كه م ده كاته وه.
- به هوى تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى، ئىستاكه نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى له چاو ساله كانى رابردوو دا نه خوشىيه كى كه متر باو و به ربلاره.
- له چاو ساله كانى 1980 دا ژماره ي ئه و كه سانه ي و دوچارى نه خوشى شىرپه نجه ي ئه ندامى زاوژى بوون نيوه بووه، ئه مه ش به هوى ئه وهى كه ژماره يه كى زياتر له ئافره تان به شيوه يه كى رىكوپىنك تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى ئه نجام دده ن.
- له يه ك له سه ر 10 تاقىكردنه وه دا ورديله كانى له ش به باشى له ژىر مىكرو سكوپ نابىنرىن و پىويسته جارىكى تر تاقىكردنه وه كه ئه نجام بدرىته وه.
- تاقىكردنه وه كه ده توانى هه ندىك شتى نااسايى له ورديله كانى ميتكه پيشان بدات كه له وانه يه خو به خو پاك بىنه وه، و ئه گه ر ئافره تان تاقىكردنه وه ئه نجام نه دن هه رگىز له بوونى ئه و ورديله نااسايىانه ئاگادار نه ده بوون. هه تا ئىستا به ته واوى روون نه بوته وه كه ئايا كام ورديله ي نااسايى ده بىنه هوى نه خوشى شىرپه نجه و كامه يان بى مه ترسىن. له گه ل دوزينه وهى ورديله يه كى نااسايى بچوو كدا ئافره تان تووشى نىگه رانى ده بن.
- تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى هه موو لايه نىكى نااسايى له ناو ميتكه پيشان نادات.
- ئه نجامدانى تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى به شيوه يه كى رىكوپىنك ده توانى پيش به په ره سه ندى نىكه ي 75% ي حاله ته كانى نه خوشى شىرپه نجه بگرىت، به لام له هه موو حاله تىكدا پيش به و نه خوشىيه ناگرىت.
- هه ندىك ژن تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژىيان به لاره كارىكى هاسان نيه.
- توژىنه وه كان پيشان دده ن كه هه موو سالىك تاقىكردنه وهى ئه ندامى زاوژى ژيانى نىكه ي 500، 4 ژن له م ولاته له مردن ده پارىزىت.

Cancer Screening Programmes

زانپاریی زیاتر و پشنگیری

ئەگەر هەر جۆره پرسیاریکت دەرباره ی ئەم خزمەتگوزارییه وه هه به - ده توانی:

- له دکتۆری خۆت بپرسیت؛
- پنیوه ندی به نووسینگه ی خۆجی یی تاقیکردنه وه بکه یت؛
- به م ناوینشانه سه یری مالمه یری پرۆگرامی تاقیکردنه وه ی نه خوشی شیرپه نجه بکه یت
www.cancerscreening.nhs.uk؛ یان
- به م ناوینشانه www.nhsdirect.nhs.uk سه یری مالمه یری NHS Direct بکه یت

بلاوکراوه ی به ریوه به رایه تی ته ندروستی به هاوکاری پرۆگرامه کانی تاقیکردنه وه ی شیرپه نجه ی NHS، و به ناموژگاری و پشنگیری ده سته ی لیکوئینه وه ی په روه ده ی چاره سه یری سه ره تایی توئینه وه ی نه خوشی شیرپه نجه له بریتانیا.

© مافی له چاپدانه وه ی شاهانه 2006

به رهه مهینراو له لایه ن COI بۆ به ریوه به رایه تی ته ندروستی

دوامین تازه کردنه وه 2006

ده فی ئەم به لگه نامه یه ده کړیت به بی وه رگرتنی مۆله تی ره سمی یان دانی هه فی چاپکردنه وه ی بۆ سوودی کارمه ندانی ته ندروستی که لکی لیوه ربگړیت.

ئەگەر پنیوستیت به کۆپیی زیاتری ئەم نامیلکه یه هه به ئاماژه به م کۆده بکه **272855/Cervical Screening** و پنیوه ندی بکه به :

DH Publications Orderline

ته له فون: 08701 555 455

فاکس: 01623 724 524

ئیمیل: dh@prolog.uk.com

272855/ تاقیکردنه وه ی ئەندامی زاوژی هه روه ها ئەگەر داوا بکړیت ده کړی به شیوه ی برابیل، به ده نگ یان به چاپی پیتی گه وره ده سته به ر بکړیت.

وه رگړاویی ئەم به لگه نامه یه به زمانه کاتی تر له م ناوینشانه ده ست ده که ون:

www.cancerscreening.nhs.uk/cervical/publications/in-04.html